

διάλυσις τῆς καυστικῆς ποτάσσεις) Ἰων. (Βουρλ.) Δὲν ἔχει γράδα τὸ κρασί, βῆκε σὰ βιβάδα (βῆκε = βγῆκε, βιβάδα = ποτὸν ἐλαφρόν) Ἰθάκ. Νὰ φέρης τσεδροκοῦτσα νά ρίξω'ς τὸ βουτσὶ μὲ τὸ μοῦστο, νὰ πάρῃ τὴν μυρωδέα τοῦ τσέδρου τὸ κρασί, ὅδας πάρῃ τὴν γράδα τοῦ καὶ βράση (τσεδροκοῦτσα = οἱ καρποὶ τοῦ κέδρου, βουτσὶ = ξύλινο βαρέλι) Πελοπν. (Ξεχώρ.) || Φρ. Ἐν ηρτα 'κόμα'ς τὸ γράδομ-μον (= δὲν ἔφθασα ἀκόμη εἰς κατάστασιν πλήρους εὐθυμίας) Κύπρ. Ἡ φρ. εἰς παραλλαγ. κ.ά. *Eίναι* 'ς τὰ γράδα τοῦ (εἶναι μεθυσμένος) "Ανδρ. Ἡ φρ. εἰς παραλλαγ. κ.ά. *Eίναι* 'ς τὰ γράδα τοῦ (=εἶναι εὐθυμος) Λῆμν. Σάμ. Συνών. Φρ. *Eίναι* 'ς τὸ κέφι. Δὲν εἰν' τους ἵνταξ' αὐτὸς 'ς τὰ γράδα τ' (=δὲν εἶναι ἐν τάξει εἰς τὰς φρένας του) Θεσσ. (Πήλ.) || Ἀσμ.

Εἰκοσιδυὸ γραδῶ φακὴ νὰ πιῆς νὰ σὲ λωλάρη,
γιατὶ δὲ ταγιατίζω βλὶδ τὰ πείσματα ποὺ κάνεις
Κρήτ. (Πεδιάδ. κ.ά.) 4) Τὸ ἀραιόμετρον, δργανον διὰ τοῦ
όποίου μετρεῖται ἡ πυκνότης τῶν ὑγρῶν, συνήθως τῶν οινο-
πνευματωδῶν καὶ τοῦ γάλακτος πολλαχ.: Γράδο τοῦ μού-
στου — γιὰ σπίρτο - γιὰ γάλα πολλαχ. Γράδου γιὰ τ' σα-
λαμούρα (δργανον πρὸς μέτρησιν τῆς περιεκτικότητος
τοῦ ὑγροῦ εἰς ἄλας) Στερελλ. (Ιτέα) Φέρε τὸ γράδο νὰ δοῦμε
πόσω γραδῶ εἰν' ἡ φακὴ μας Α. Κρήτ. Συνών. γαλατό-
μετρο, γραδόμετρο, θερμόμετρο, μουστόμετρο.
5) Μανόμετρον διὰ τοῦ οποίου ὁ ὑπεύθυνος
ναύτης παρακολουθεῖ τὴν πίεσιν τοῦ ἀποστελλομένου εἰς
τὸν δύτην ἀέρος, καθὼς καὶ τὸ βάθος εἰς τὸ οποῖον ὁ δύτης
εὑρίσκεται Ἐρεικ. Θεσσ. (Τρίκερ.) Χάλκ. 6) Τεκτονικὸν
ἐργαλεῖον διὰ τοῦ οποίου καθορίζεται ἡ ἐπίπεδος ἐπιφά-
νεια ἀντικειμένου Χίος. Συνών. ἀλφάδι. 7) Εἴδος πριο-
νίου, τὸ οποῖον χρησιμοποιοῦν οἱ βαρελοποιοί διὰ νὰ κα-
ράσσουν τὴν ἐγκοπὴν εἰς τὰ ἄκρα τῶν ἐπιμήκων σανίδων
τοῦ βαρελίου Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Στερελλ. (Αίτωλ.): Οἱ
βαγενᾶδες μὲ τὸ γράδο κάνοντα τὸ χάντρωμα, γιὰ νὰ κά-
τησῃ τὸ φούντι (χάντρωμα = ἐγκοπή, φούντι = ἡ ἐπίπεδος
σανίς τῶν δύο βάσεων τοῦ βαρελίου) Καλάβρυτ. Συνών.
γραδωτής, γράδι, γράδωμα, γράδωση 1, γάντρωμα 2. 8) Ἡ κατ' ἀμφότερα τὰ ἄκρα τῶν ἐπιμήκων σανίδων τοῦ βαρελίου (ἡ τῆς κάδης) ἐσωτερικῶς σχη-
ματιζομένη αὖλαξ, ἐντὸς τῆς οποίας ἐφαρμόζεται ἡ περιφέ-
ρεια τῶν βάσεων αὐτῶν Κεφαλλ. Στερελλ. (Αίτωλ.): *Mi*
τοῦ γραδουτῆρ φκεάνονμι τοῦ γράδου, γιὰ νὰ μποῦν τὰ
φ'ντώματα (=αἱ βάσεις τοῦ βαρελίου) Αίτωλ. Συνών.
γραδέλος, γράδι, γράδωμα, γράδωση 1, γάντρωμα 2. 10) Αὖλαξ ἡ χάραγμα ἐπὶ ξύλου ἡ λίθου
Αλόνν. Σκόπ. Συνών. βλ. εἰς λ. γράδωμα 2. 10) Αὖλαξ ἡ χάραγμα ἐπὶ ξύλου ἡ λίθου
Αλόνν. Σκόπ. 11) Μοῖρα γεωγραφικοῦ πλάτους Γ. Σαχτούρ.,
Ιστορικ.. ἡμερολόγ., 3.: "Αντικρον εἰς τὸ ἐρημονησάκι, ὅπου
κεῖνται ἀραδικῶς εἰς τὸ γράδο 36 (= 36ο βορ. πλάτος).

γραδολογῶ Καστ.

Ἐκ τοῦ ούσ. γράδο καὶ τῆς παραγωγ. κατάλ. -λο-
γῶ, περὶ τῆς δι. βλ. G. Hatzid., Glotta 2 (1910), 293
κ.έξ., Αθηνᾶ 22 (1922), 247.

Χαράσσω αὖλακα εἰς τὸ βαρέλιον διὰ νὰ ἐφαρμόσω τὰς
βάσεις.

γραδόμετρο τό, Αθῆν. Μακεδ. (Άρκοχώρ.)

Ἐκ τῶν ούσ. γράδο καὶ μέτρο.

Γράδο 5, τὸ διπ. βλ., ἐνθα καὶ συνών., ἐνθ' ἀν.

γράδωμα τό, Πελοπν. (Κλουτσινοχ. Παππούλ.) γρά-
δουμα "Ηπ. (Πάπιγκ.)

Ἐκ τοῦ φ. γραδών.

1) Γράδο 9, τὸ διπ. βλ., "Ηπ. (Πάπιγκ.) Πελοπν. (Κλου-
τσινοχ.): Τὸ βαγένι μον ἐσκαδαλίστη 'ς τὸ γράδωμα Κλου-
τσινοχ. 2) Ἡ εἰς τὸ ἀντίον τοῦ ὑφαντικοῦ ἴστοῦ ἐγλυφή,
εἰς τὴν ὁποίαν ἐφαρμόζει ἐπιμήκης ράβδος συγκρατοῦσα
τὴν ἄκραν τοῦ στήμονος κατὰ τὴν ὑφανσιν Πελοπν. (Παπ-
πούλ.). Συνών. γράδο 10, γράδωση 2, γκάρ-
διο μα 2, ποταμός.

γραδώνω Ἰθάκ. Ναύστ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κλουτσι-
νοχ. Μηλ. Φιγάλ. Χαμάκ.) Στερελλ. (Λεβάδ. Νεοχώρ.)
—Δ. Λουκοπ., Γεωργ. Ρούμελ., 64, 460, Πῶς οφαίν., 133
—Λεξ. Αἰν. Δημητρ. γραδώνου Εύβ. ("Ακρ. Στρόπον.)
"Ηπ. (Πάπιγκ.) Στερελλ. (Αίτωλ. Ακαρναν. Λεπεν.) ἀγρα-
δώνου Στερελλ. (Ναύπακτ. Τριχων.)

Ἐκ τοῦ ούσ. γράδο.

1) Μετρῶ διὰ τοῦ γράδου, ἀραιομέτρου, τὴν πυκνότη-
τα οινοπνευματωδῶν ποτῶν ἡ τοῦ γάλακτος Πελοπν. (Καλά-
βρυτ. Κλουτσινοχ. Χαμάκ.)—Λεξ. Δημητρ. Συνών. γραδάριο 1. 2) Κατασκευάζω γράδωσιν, ἥτοι χαράσσω τὴν
κατ' ἀμφότερα τὰ ἄκρα τῶν ἐπιμήκων σανίδων βαρελίου
ἡ κάδης ἐγκοπὴν Εύβ. (Στρόπον.) "Ηπ. (Πάπιγκ.) Ναύστ.
Πελοπν. (Μηλ. Χαμάκ.) Στερελλ. (Λεβάδ. Νεοχώρ.)—
Λεξ. Αἰν. Δημητρ. Συνών. σέρρων, τζινάρι. 3) Αύ-
λακώνων Ἰθάκ.: Τόνε γράδωσε μὲ τὸ σιᾶ τοῦ 'ς μοῦτρα (σιᾶ
=σουγιᾶ). 4) Χαράσσω κυκλικῶς κορμὸν δένδρου, ὥστε νὰ
διακοποῦν οἱ χυμοὶ καὶ νὰ ξηρανθῇ Πελοπν. (Φιγάλ.)
Συνών. καρανάσσων. 5) Μετρ. καὶ ἀμτρ., ἐνσφηνώνω,
ἐφαρμόζω τι κατὰ τρόπον ἀκριβῆ καὶ ἀσφαλῆ Εύβ. ("Ακρ.
Στρόπον.) Στερελλ. (Αίτωλ. Ακαρναν. Λεπεν. Ναύπακτ.
Τριχων.) — Δ. Λουκοπ., Γεωργ. Ρούμελ., 64, 460, Πῶς
οφαίν., 133: *Πρέπει νὰ τὸν φέρεις τὸν ξλόχτονον πάντα* γράδων
τοῦ ἔνα μὲ τὸ ἄλλον "Ακρ. Τήρα, γράδουσ' καλὰ η
νονρά'ς τοῦ σταβάρος ἡ θάση μείνεις τὰ χέρια; αὐτόθι. Σ' αὐ-
τὴ γραδώνει τὸ σωλήνα τοῦ φυσεροῦ ποὺ φέρνει τὸν ἀέρα
τη φουφοῦ Δ. Λουκόπ., Γεωργ. Ρούμελ., 64.

γραδωπός ἐπίθ. Πελοπν. (Ξηροκ.)

Ἐκ τοῦ ούσ. γράδο καὶ τὴν παραγωγ. κατάλ. -ω πός.

Ἐλαφρῶς ἀνοικτός : Ἡ πόρτα ἡτανε γραδωπή.

γράδωση ἡ, Εύβ. (Κάρυστ. Κουρ. Λιχάς) Ζάκ. Κέρκ.
Κεφαλλ. Κρήτ. Μακεδ. (Παρθεν.) Μέγαρ. Ναύστ. Πελοπν.
(Κάμπος Λακων. Λίμπερδ. Μεσσην. Τριφυλ.) Σκύρ.
γράδωσ' Λευκ. γράδουσ' Αλόνν. Εύβ. (Στρόπον.) "Ηπ.
(Πάπιγκ.) Θεσσ. (Πήλ.) Στερελλ. (Ιτέα)

Ἐκ τοῦ Βυζαντ. ούσ. γράδωση 1. Διὰ τὴν ἐτο-
μολ. βλ. καὶ Π. Φουρίκ., Λεξικογρ. Αρχ. 6 (1923),
426-430.

1) Γράδο 5, τὸ διπ. βλ., ἐνθα καὶ συνών., Αλόνν. Εύβ.
(Λιχάς Στρόπον.) "Ηπ. (Πάπιγκ.) Θεσσ. (Πήλ.) Κεφαλλ.
Κρήτ. Λευκ. Μακεδ. (Παρθεν.) Μέγαρ. Ναύστ. Πελοπν.
Σκύρ. Στερελλ. (Ιτέα) : Φκεάσ' τ' γράδωσ' βαθεύα, νὰ
μή σ' φύβῃ' ἡ φ'dωσά (= ἡ βάσις τοῦ βαρελίου) Λευκ.
Προξυμώνου τὴν γράδουσ' Στρόπον. 2) Γράδωση 2,
τὸ διπ. βλ., ἐνθα καὶ συνών., Εύβ. (Κάρυστ. Κουρ.) Μέγαρ.
Πελοπν. (Μεσσην.) : Ρίχνουνε νερό μέσα 'ς τὴν γράδωση
τοῦ ἀντιοῦ Κάρυστ. 3) Πᾶσα διὰ τοῦ γράδωση 1 ον

(βλ. λ.) σχηματιζομένη αὖλαξ Μέγαρ. 4) Σχισμή πατώματος ἡ σανίδος Ζάκ. Κέρκ. 5) 'Η δριζοντία θέσις Εὗβ. (Κάρυστ.) : 'Η κρεββατίνα εἰναι 'ς τῇ γράδωσῃ (ό ἀργαλειδὲς εύρισκεται εἰς δριζοντίαν θέσιν, ἔχει καλῶς τοποθετηθῆ διὰ τὴν ὑφανσιν). Συνών. ἀλφαδιὰ 1.

γραδωσιὰ ἡ, Εὗβ. Ιθάκ. γραδωσὰ Καστ. γραδουσιὰ "Ηπ. (Πάπιγκ.) Μακεδ. (Χαλκιδ.) Στερελλ. ('Ιτέα) 'Εκ τοῦ οὐσ. γραδωσιὰ

- 1) Γραδωσιὰ 1, τὸ ὄπ. βλ., Εὗβ. Καστ. Στερελλ. ('Ιτέα)
- 2) Γραδωσιὰ 2, τὸ ὄπ. βλ., ἔνθα καὶ συνών., Ιθάκ.
- 3) Σχισμή, δπὴ στενὴ Μακεδ. (Χαλκιδ.) 4) Μεταφ., πίεσις, στενοχωρία "Ηπ. (Πάπιγκ.) : "Ἄξια γραδουσιὰ πόπαθα!

γραδωτήρι τό, Μέγαρ. Πελοπν. (Δυρράχ.) γραδωτήρι' Στερελλ. (Λεβάδ.) γραδουτήρι' "Ηπ. (Πάπιγκ.) Θεσσ. (Ζαγόρ.) Στερελλ. (Αίτωλ. 'Ιτέα) γραδωτήρι' Εὗβ. (Στρόπον.)

'Εκ τοῦ ρ. γραδωτήρι.

'Εργαλεῖον τῶν βαρελοποιῶν, γλύφανον, διὰ τοῦ ὅποίου χαράσσουν τὴν ἐγκοπήν εἰς τὰ ἄκρα τῶν ἐπιμήκων σανίδων τοῦ βαρελίου, ἵνα προσαρμοσθοῦν αἱ βάσεις αὐτοῦ ἔνθ' ἀν.: *Mī τοὺς γραδουτήρι' φκεύανομι τοὺς γράδους, γιὰ νὰ μποῦν τὰ φ'ντώματα* (=αἱ ἐπίπεδοι βάσεις τοῦ βαρελίου) Στερελλ. (Αίτωλ. 'Ιτέα). *Mē τοὺς γραδωτήρι' τὰ σκάβ' οὐ βαρελᾶς τὰ βαρέλια* 'ς τὶς ἄκρες Εὗβ. (Στρόπον.) Συνών. γραδωτήρι' 8, τζιναδόρις.

γράζω "Ηπ. (Βαθούρ. Κωστάν. Λειά Τσαμαντ.) Πελοπν. (Κοσμ. Λαγκάδ.) Θράκ. ('Ορτάκ.) Στερελλ. (Ναύπακτ. κ.ἄ.) γράζουν "Ηπ. ("Αγναντ. Ελληνικ. Χουλιαρ.)

'Αγνώστου ἐτύμου.

"Έχω, εἶμαι, εἰς τὴν συνθηματ. γλῶσσαν τῶν κασσιτερωτῶν, οἰκοδόμων, ραπτῶν, κτενάδων, ἐπαιτῶν κλπ. ἔνθ' ἀν.: *Tὸ χρέι δὲ γράζει φωτερῷ* (=τὸ χωριὸ δὲν ἔχει δουλειὰ) "Ηπ. (Κωστάν.)

γραικος ἐπίθ. ἀμάρτ. οὐδ. ἐγραικικα Πόντ. ('Ινέπ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. γραικός, διὰ τὸ ὄπ. βλ. γραϊάς, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικός.

'Ο ἀρμόζων ἡ ὁ ἀνήκων εἰς γραιάς, ὁ γραιώδης.

Γραικάνης δ, ἀμάρτ. Γραικάνης Καλαβρ. (Γαλλικ.)

'Εκ τοῦ Λατιν. *Graecanus* = δ ἐλληνικῆς προελεύσεως, καταγωγῆς, τὸ ὄπ. ἐκ τοῦ οὐσ. Γραικός.

'Απόγονοι τῶν 'Ελλήνων εἰς τὴν Κάτω Ιταλίαν ἔνθ' ἀν.: "Άσμ.

Γιατὶ οἱ γονβεργατοῦροι θέλουσι νὰ χαδῆ
ἡ γλῶσσα τοῦ Γραικάνη...

(διότι οἱ κυβερνῶντες θέλουν νὰ χαθῆ ἡ γλῶσσα τῶν ἀπογόνων τῶν 'Ελλήνων εἰς τὴν Κάτω Ιταλίαν).

γραικεύω ἀμάρτ. γραικεύον Μακεδ. (Βόλβ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. Γραικός.

'Αλλάζω πίστιν καὶ ἐθνικότητα καὶ γίνομαι Γραικός: Φρ. Τουρκεύον άλλὰ δὲ γραικεύον (φρ. τὴν ὅποιαν ἔλεγαν οἱ Βλάχοι, οἱ ὅποιοι εἶχαν μεγαλυτέραν συμπάθειαν πρὸς τοὺς Τούρκους παρὰ εἰς τοὺς "Ελληνας").

Γραικία ἡ, Στερελλ. (Περίστ.) κ.ἄ. Γραικία 'Απουλ.

(Καλημ. Μαρτ. Στερνατ. Τσολλῖν. κ.ἄ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. Γραικός.

'Η 'Ελλὰς ἔνθ' ἀν.: 'Η γραικοτήρι, ποὺ μόκαμε ἀρτε ποὺ ἔτ-ταα'ς τὴν Γραικία (=τὴν χαρὰ ποὺ μοῦ μόκαμε, ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν 'Ελλάδα) Καλημ. 'Η Γραικία βῆκι μπονλιαριά (εἰς συνθηματ. γλῶσσαν σημαίνει: ἡ 'Ελλάδα βγῆκε σὲ ζητιανιά) Περίστ.

'Η λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Γραικία Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ.)

γραικικὸς ἐπίθ. Γ. Ψυχάρ. Ταξίδι³, 6.—Λεξ. Δημητρ. γραικικός Παξ.

'Εκ τοῦ οὐσ. Γραικός.

1) 'Ο προερχόμενος, ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Γραικόν, ὁ ἐλληνικὸς ἔνθ' ἀν.: "Οσοι Γραικοί εἴναι σήμερα 'ς τῇ Βλαχιὰ δῆλοι καλὰ περνᾶνε, μά 'ς τὴν Πόλη χαλάσανε πολλὰ γραικικὰ σπίτια Παξ. 2) Τὸ οὐδ. κατὰ πληθ. ὡς οὐσ. Τὰ Γραικικά (=ἡ 'Ελληνικὴ γλῶσσα) Παξ.

'Η λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Γραικικό Κανάλι Κέρκ.

Γραικολογιὰ ἡ, Γ. Ψυχάρ., Ταξίδι³, 123 — Λεξ. Δημητρ.

'Εκ τοῦ οὐσ. Γραικός καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-λογιά, διὰ τὴν ὄπ. βλ. Γ. Χατζίδ., 'Αθηνᾶ 22 (1910), 250.

Τὸ σύνολον τῶν 'Ελλήνων ἔνθ' ἀν.: *Μήπως δὲν τὸ ξέρεις πῶς δῆλοι σας μαζί, δῆλη ἡ Γραικολογιὰ ποὺ σήμερα σηκώνει ἀφηλὰ τὴ μύτη, δὲν εἰσαστε μὰ φορὰ κ' ἔναν καιρὸ παρὰ σκυλιά ποὺ μᾶς γλείφανε τὰ πόδια;* Γ. Ψυχάρ., ἔνθ' ἀν.

Γραικόπουλο τό, Πελοπν. (Μεσσην.) Γραικόπουλον Πόντ. (Σταυρ.) Γραικόπουλον Μακεδ. (Γρεβεν.)

'Εκ τοῦ οὐσ. Γραικός καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-πονλογιά.

Τὸ 'Ελληνόπουλον ἔνθ' ἀν.: "Άσμ.

Φιγγαράκι μου λαμπρό, φέγγι καὶ πιρπάτηγι,
γιὰ νὰ σὶ ρουτήσουμι γιὰ τὰ δυὸ Γραικόπουλα Μακεδ. (Γρεβεν.)

'Ακεῖ 'ς σὸ πέραν τὸ φαχίν, 'ς ἄλλο τ' ἐπεκεῖ μέρος:

Γραικόπουλον ἐσκότωσαν καὶ κεῖται σκοτωμένον Πόντ. (Σταυρ.)

Γραικός δ, πολλαχ. Γραικός Θράκ. (Σουφλ.) Παξ. Τῆλ. Γραικός "Ηπ. (Κόνιτσ. Μαργαρ.) Θεσσ. (Άλμυρ.) Μακεδ. (Βέρ.) Θεσσαλον. Κουφάλ. Ροδολίβ. Σαρακατσ.) Γραικούς Θεσσ. ("Ολυμπ.) Μακεδ. (Βέρ. Βλάστ. Χαλάστρ. κ.ἄ.) Θηλ. Γραικιά Θράκ. (Σουφλ.) Γραικία "Ηπ. (Μαργαρ.) Στερελλ. ('Αστακ.) — Παρνασσ. 8 (1884), 703 Γραικισσα Θεσσ. (Γερακάρ.) Γραικό 'Απουλ. (Καλημ. Κοριλ.) Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) Γραικό 'Απουλ. (Καλημ. Μαρτ. Οτράντ. Τσολλῖν.) Γραικό 'Απουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Οτράντ.)

Τὸ ἀρχ. οὐσ. Γραικός. Βλ. 'Αριστοτ. Μετεωρολ. 14. 352^b 2 «φκουν γάρ οἱ Σελλοὶ ἐνταῦθα καὶ οἱ καλούμενοι τότε μὲν Γραικοὶ νῦν δὲ "Ελληνες". Ο τύπ. Γραικός εἶς ἐπιγραφῆς τοῦ 9ου μ.Χ. αἱ. Βλ. Γ. Χατζίδ., 'Επετ. Φιλοσ. Σχολ. Πανεπ. Θεσσαλον. 1 (1927), 15. Πβ. καὶ Glotta 17 (1929), 69 καὶ Β. Φάβην, 'Αθηνᾶ 55 (1951), 15. Οἱ τύπ. Γραικός, καὶ Γραικός δι' ἐπίδρασιν τῶν 'Ιταλικῶν Greco - Grico.

